

2019-067

Archeologienota Oostakker Bredestraat 127- 127A

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

21-6-2019

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Oostakker Bredestraat 127-127A (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, ca. 10706m² groot, bevindt zich aan de noordelijke zijde van de Bredestraat. Langs de westelijke, noordelijke en oostelijke zijde wordt het plangebied begrensd door woningen met tuinen gelegen langs de Molzelestraat, Grasland en Molzeleblik. Het terrein wordt ingenomen door een volledig onderkelderde woning aan de straatzijde (ca. 300m²) met achterliggende magazijntjes (ca. 1350m²) en verhardingen (ca. 1200m²). Aan de zuidoostelijke hoek is een oprit aanwezig die via de betonverharding toegang biedt aan het achterliggende magazijn. De rest van het plangebied is ingenomen als groenzone, weiland of bosje en enkele verspreide bomen (ca. 7850m²). Een deel van de bomen wordt behouden en geïntegreerd in de toekomstige verkaveling.

De geplande werken omvatten twee luiken. In eerste instantie zullen voorbereidende werken gebeuren voor het bouwrijp maken van het terrein. Deze werken houden de sloop in van de bestaande bebouwing (woning en magazijnen) en het uitbreken van de verhardingen. Daarnaast dienen een deel van de aanwezige bomen gerooid en uitgefreesd te worden. Een deel van de bomen, over een totale oppervlakte van ca. 1550m², blijft behouden in de toekomstige verkaveling. Nadie zal op het terrein een grote verkaveling van 33 wooneenheden aangelegd worden voorzien van een intern pad, wegenis, parkeergelegenheden, waterpartijen en nutsvoorzieningen. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen in de voortuinen van de loten, het optrekken van de woningen en het inrichten van de tuinen kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Het plangebied was tussen eind 18de eeuw en het begin van de 20ste eeuw steeds onbebouwd en steeds in gebruik als landbouwgrond. Hoe de site er voor de 18de eeuw uitzag is niet gekend. Pas sinds de 20ste eeuw komt bebouwing voor en wordt het centrale deel voorzien van een woning met achterliggende magazijnen en verhardingen. De laatste jaren zijn er meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd in Oostakker en in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied, die aantonen dat de regio in het verleden meermaals werd gefrequenteerd door de mens. De sites leveren sporen op uit diverse archeologische periodes (finaal neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen, nieuwe tijden, Wereldoorlogen) die wijzen op zowel menselijke bewoning en begraving als landbouwactiviteiten en ambachten zoals ijzersmeden en houtskoolbranden. Een grootschalige opgraving uitgevoerd ten zuiden van het plangebied bracht o.a. meerdere erven uit de volle middeleeuwen aan het licht. Een andere opgraving ten noorden aan de Wittewalle leverde sporen op uit de late middeleeuwen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 10.706m². Hiervan komt ca. 8850m² in aanmerking voor een verder vooronderzoek. De zones waar de bomen behouden blijven, ca. 1550m², en de onderkelderde woning, ca. 300m², werden hierbij in mindering gebracht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden hieronder voorgesteld. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden pas worden verkaveld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning. Daarnaast dienen de aanwezige gebouwen eerst bovengronds gesloopt te worden.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Oostakker, Bredestraat 127-127A

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 108059.65356 en Y: 199377.724323; X: 108477.263768 en Y: 199590.541823

Oppervlakte plangebied: ca. 10706m²

Kadastergegevens: Gent, 17de afdeling Oostakker, sectie A, perceelnr.: 1388/H, 1388/K, 1389/D/2, 1388/L en 1383/F/2 (zie figuur 8)

Het totale plangebied is ca. 10706m² groot. Hiervan komt ca. 8850m² in aanmerking voor een verder vooronderzoek. De zones waar de bomen behouden blijven, ca. 1550m², en de onderkelderde woning, ca. 300m², werden hierbij in mindering gebracht.

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied en aanduiding van de niet te onderzoeken zones (te behouden bomen en onderkelderde woning) (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Kunnen de onderzoeksresultaten gekoppeld worden aan de uitgevoerde opgravingen in de omgeving van het plangebied?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om deze site te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuur 1 en 2. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

- Randvoorwaarden

Het verder vooronderzoek kan pas aanvatten na de sloop van de huidige bebouwing, het opbreken van de verhardingen en het rooien van de bomen. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat er bvb. geen funderingen en boomstronken uitgetrokken worden. Op die manier wordt vermeden dat er niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. Bodemplaten in de gebouwen en de verhardingen mogen uitgekregen worden, eventuele funderingslagen eronder niet. Deze kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein. Bij het rooien van de bomen blijven de stronken staan, deze worden ook niet uitgefreesd. De stronken kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein. De afbraak van de woning kan wel reeds gebeuren, aangezien deze volledig onderkelderd is en hier geen archeologisch erfgoed meer verwacht wordt.

- Proefsleuven

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt worden van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en noordwest-zuidoost georiënteerd, mee met de lengterichting van het perceel. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

De onderzoekszone bedraagt ca. 8850m². Er wordt 10%, oftewel ca. 885m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 221m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven met hodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 2 Indicatief proefsleuvenplan, geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 120 werkdagen ervaring met onderzoek op zandgronden.
- Het team moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek.
- Minstens 1 van de archeologen moet een aantoonbare kennis hebben met onderzoek van landelijke meerperiodensites.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.